

Oponentský posudek k diplomové práci:

Ibn al-Amír as-San‘ání a jeho význam v islámském reformismu

Autor: Jakub Ruml

Práce se zabývá velmi zajímavým a nedostatečně probádaným tématem: islámským reformismem v 18. století, konkrétně postavou jemenského náboženského učence Ibn al-Amíra as-San‘áního (1687–1768). Tato postava byla důležitá v utváření a směřování islámského reformismu. Dobře se na ní rovněž dají ilustrovat některé aspekty předávání znalostí v tradičním islámském vzdělávání či debaty o madhhabech (koneckonců Ibn al-Amírův slavnější žák, aš-Šawkání, o svém učiteli prohlásil, že nebyl součástí žádného madhhabu, ale že „jeho madhhabem byl hadíth“).

Autor v textu postupuje pomocí jasně vymezené a dodržené struktury – první oddíl se zabývá sociohistorickými aspekty Jemenu v as-San‘áního době včetně rozboru zajdíje. Druhá kapitola se už věnuje samotnému Ibn al-Amírovi, jeho původu, životu, vzdělání i odbornému působení a dílu. Třetí, poslední kapitola se pak zaměřuje na některá konkrétní teologická témata Ibn al-Amírova myšlení a díla: na problematiku *idžtihádu* vs. *taqlídu* ve studiu hadíthů a rovněž *tawhíd*. Právě tato kapitola představuje nejcennější část práce; autor v ní plně využívá své znalosti relevantních pramenů, teologických konceptů a nabízí vlastní analýzu reformního učení a jeho geneze i styčných ploch s dalšími proudy. Dlužno dodat, že autor svou práci rovněž obohacuje o překlady z arabských pramenů. Osobně se domnívám, že by měl autor zvážit publikování práce v podobě časopiseckého článku.

U práce je nutno ocenit zejména skvělé využití literatury, a to jak primární, tak i sekundární. Autor v textu práce velmi dobře prokázal znalost a reflexi západní odborné literatury (ve vyvážené podobě monografií i článků) a vedle toho i svou zručnost v arabské primární i sekundární literatuře. Nezbyvá mi než konstatovat, že nebyvá zvykem, aby v roli oponenta nebylo v zásadě co doporučit coby rozšiřující literaturu.

Práce se bohužel neobešla bez občasných chyb, překlepů či nekonzistentností, namátkou:

- už v samotném názvu na titulní straně: „Ibn al-Amír as-Sa‘ání“ či Obsahu: „2.4. *Ar-Risála an-nadždíja* a střed (sic!) wahhábismu s jemenským tradicionalismem“
- „Ismá‘ílité“ v. „Ismá‘ílité“ hned po sobě na s. 16
- „udrželi si nad nimi kontrolu kontrolovali...“ (s. 18)
- „Aš-Šawkání se sice nikdy s Ibn al-Amíra nesetkal...“
- „džumadá al-úlá“ (s. 36, navíc v poznámce označený coby měsíc „islámského solárního kalendáře“)
- „madhhabu, pot0, co hoe Ibn a-Amír...“ (s. 39)
- „základech isamseho práva“ (s. 48)
- či třeba enigmatický text poznámky č. 135 na s. 39...
- atp.

Některé nedůslednosti se týkají i přepisů z arabštiny:

- přepis ajnu a hamzy: al-ma‘rúf či baj‘a (s. 14), atd.
- autor avizuje užívání „zjednodušeného vědeckého přepisu“ včetně vyznačení emfatických či dyšných hlásek pomocí tečky pod písmenem, to se ale děje nahodile a nekonzistentně (vynikne to třeba na s. 15, kde je kousek od sebe „Šan‘ā“ – která je mimochodem v práci přepisována snad třemi různými způsoby – či „hanafitským“ a oproti tomu „*Rawd at-tálibín*“)
- podobné konstatování se týká i dělek, které jsou někde vyznačeny vodorovnou čárkou, ale zpravidla pomocí tradiční české diakritiky

Náměty k diskuzi u obhajoby:

- Autor v závěru (s. 62) sám hovoří o vlivu Ibn al-Amírova učení a díla a zároveň konstatuje, jak malé pozornosti se mu dostalo ze strany západních badatelů (jestli se nemýlím, chybí o něm – na rozdíl od aš-Šawkáního – zmínka i v *EI*, New Edition). Dokázal by tento nedostatek pozornosti osvětlit?
- Co stálo v 18. století v některých částech islámského světa za obnoveným zájmem o tradici, resp. za nárůstem tradicionalismu?

Závěrem uvádím, že práce splňuje veškeré požadavky kladené na diplomové práce a jako takovou ji navrhuji hodnotit stupněm výborně a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 20. srpna 2018 vypracoval: Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D.